

• توصیه‌ها و رهنمودها

حضرت آیت‌الله شبیری زنجانیرحمه‌الله علاوه بر منزلت علمی و استقرار در جایگاه مرجعیت دینی، از لحاظ روحی و اخلاقی به صفات و کمالات نفسانی ویژه‌ای آراسته است. رسیدن به جامعیت علمی و اخلاقی حاصل عنایات خدای متعال است. نبوغ و استعداد سرشار – حافظه قوی – تیزهوشی و سرعت انتقال – قوت فکر – تربیت صحیح خانوادگی – حمایت‌های پدر – توفیق درک محضر اساتید بزرگ – مصاحبت با دوستان و رفقای شایسته – همت و پشتکار – اشتیاق وافر به تحصیل علم – استفاده فرصت‌ها – همراهی و همکاری بی‌دریغ همسر – تقوا و تهذیب نفس – تواضع و فروتنی جلوه‌هایی از این عنایات الهی است.

برخی از توصیه‌های معظم‌له

❖ مشکل‌کنشای حقیقی پیامبر و اهل‌البیت علیهم‌السلام اند و بر اساس روایات نعمت‌هایی هم که به ما داده می‌شود، به واسطه این بزرگواران است.خلقت عالم به واسطه نمونه‌های عالی انسانیت است و این نمونه‌های عالی انسانیت حضرات معصومین علیهم‌السلام هستند. ما در همه نشئات به رسول اکرم صلی‌الله‌علیه و آله و سلم و عزرت ایشان علیهم‌السلام نیازمندیم و امیدواریم که عنایات ایشان شامل حال همه ما بشود.
❖ آنچه که باعث پیشرفت در همه امور است اخلاص است. باید خدا و پیغمبر و مذهب را در نظر داشت. اگر اخلاص باشد، عمل از طرف خداوند تأیید می‌شود و اگر نباشد آثار آن در حد اعلان نیست. مهم این است که انسان پیوند خود با خدا را محکم کند. رضاخان همه حوزه‌های علمیه را به هم ریخت؛ اما در آن شرایط حوزه علمیه قم باقی ماند ؛ این به‌خاطر اخلاص مؤسس این حوزه «حاج شیخ عبدالکریم حائری» و کسانی بود که بعد از او حوزه را نگه داشتند. طلبه اگر در تبلیغ به دنبال رفع مشکلات مردم و محکم کردن پیوند آنان با خاندان وحی باشد موفقیت بیشتری دارد و عنایت خداوند و اولیای خدا هم به او بیشتر است.

❖ رفتار طلبه باید معرف دین باشد. رفتارها باید مطابق بیانات حضرت صادق علیه‌السلام باشد. رفتاری کند که موجب اعتقاد مردم به خاندان وحی باشد. هر طلبه‌ای اگر خوب عمل کند، به امام صادق علیه‌السلام خدمت کرده است و اگر بد عمل کند صدمه به این مکتب خورده است. لذا سعی اول طلبه در هدایت‌های اشخاص، تهذیب نفس خود و اعمال خودش است، البته به حضرات معصومین علیهم‌السلام هم توسل کنند که خداوند موفقشان گرداند و از تبلیغ نتیجه مطلوب بگیرند.

❖ دین نباید در حاشیه زندگی ما باشد بلکه باید در متن زندگی جریان داشته باشد. برنامه‌ریزی صحیح برای پاسداشت ماه رمضان از وظایف حکومت‌هاست و برنامه‌ریزی باید به‌گونه‌ای باشد که امکان روزه گرفتن برای مردم مهیا شود. حکومت‌ها می‌توانند ساعت‌های کاری را کم کرده و در سایر ماه‌ها جبران کنند.

❖ انسان به تفریح نیاز دارد و یکی از تفریحات سالم، مطالعه شرح‌حال علماست. زندگی بزرگان را مطالعه کنید، ببینید آنان چه کردند که به این مقامات رسیدند. مطالعه شرح حال علماء در هدایت و تربیت انسان بسیار تأثیر دارد. می‌توان از ارواح این بزرگواران برای رسیدن به کمالات معنوی کمک گرفت. در انتخاب رفیق دقت کنید. مجالستان مجالس تقوی باشد و مواظب باشید در مجالس گناه و معصیت وارد نشوید.

❖ بر اساس روایات روزی افراد مشخص است، پس انسان تا می‌تواند باید در جهت کسب مال حلال تلاش کند؛ چرا که مال حرام مانع رشد معنوی انسان می‌شود. این‌گونه نیست که اگر کسی مال حرامی را وارد زندگی‌اش کرد، حتما در همین دنیا عقاب شود، چرا که مجازات در این دنیا باعث کسر مجازات آخرت است. کسانی که نسبت به کسب حلال دقت ندارند و به اینکه حرام وارد زندگیشان می‌شود توجهی نمی‌کنند، همواره چشم‌انتظار عقاب دنیایی نباشند. مجازات و عقاب آخرت بسیار شدیدتر از عقاب در دنیاست و اگر بخواهند کسی را خیلی شدید عقاب کنند، مجازاتش را به آخرت موکول می‌کنند. اگر کسی را در این دنیا عقاب کنند، از میزان عذاب آخرتش کم می‌شود. اگر عقابی در دنیا مشاهده می‌شود، برای این است که مصالح نوع آن را اقتضاء می‌کند؛ برای اینکه دیگران متوجه قبح آن عمل شوند. ما روایات زیادی داریم که در آن به مقدر بودن روزی افراد بیان شده و می‌فرمایند: رزق را به حرام‌الوده نکنید. ما باید به این نکات توجه داشته باشیم و در جهت کسب مال حلال تلاش کنیم. بزرگان ما خیلی در این زمینه دقت داشته‌اند. مال حرام جلوی رشد معنوی انسان را می‌گیرد و عذاب آخرت را در پی دارد.

به مناسبت ارتحال عالم ربانی و مرجع عالی‌قدر جهان تشیع، آیت‌الله‌العظمی سید موسی شبیری زنجانی رحمه‌الله، بزرگان نظام و مراجع عظام، پیام‌های تسلیت خود را در ابراز اندوه عمیق برای امت اسلامی و تبیین جایگاه رفیع ایشان در صیانت از کیان اسلام صادر کردند. در همین راستا و به منظور بزرگداشت این خسران عظیم، مدیریت حوزه‌های علمیه کشور اعلام کرد که تمامی دروس حوزوی در سراسر کشور تا پایان هفته تعطیل می‌باشد و از طرف استانداری قم نیز سه روز عزای عمومی در استان قم اعلام شده است.

متن پیام‌های تسلیت برخی از شخصیت‌های حوزوی و کشوری بدین شرح می‌باشد:

• رهبر معظم انقلاب اسلامی

تسلُّط بر فنون مختلف مربوط به استنباط احکام شرعی با ظرایف و لحاظ دقایق

پیام تسلیت حضرت آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پی ارتحال حضرت آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانیرحمه‌الله بدین شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم
خبر تأسف‌بار ارتحال استاد معظم، فقیه عالی‌مقام حضرت آیت‌الله‌العظمی شبیریرحمه‌الله واصل شد. این عالم بزرگوار همه عمر شریف خود به‌جز چند سال اول طفولیت را در مسیر تعلّم و تعلیم و تحقیق گذراندند و همواره از سوی هم‌ترازان سنی و دوره‌ای و اساتید به‌عنوان شخصی محقق و ژرف‌نگر قلمداد می‌شدند. تسلُّط ایشان بر فنون مختلف مربوط به استنباط احکام شرعی با ظرایف و لحاظ دقایق همراه بود. مجالس درس آن بزرگوار حتی وقتی که عدد حضّار آن از چند نفر تجاوز نمی‌کرد، به‌عنوان مجالس تنوّع و تدقیق شناخته می‌شد و به‌حق چنین بود.

به‌حمدالله در حدود کمی بیش از سه دهه اخیر، عده زیادی این توفیق را یافتند تا از وجود مغنم ایشان در حدّ ظرفیت خود بهره ببرند و برای محافل علمی و تدریس خود توشه بردارند. محضرایشان، محضرافاده و استفاده بود، حتی آن‌وقتی که قدم‌زنان بعد از درس به سوی بیت شریف می‌رفتند. غیر از وجهه مسلمّ علمی، رفتار متواضعانه و پدرانۀ ایشان با طلّاب و فضلا هم امری مشهود و درس‌آموز بود.

بی‌شک فقدان این شخصیت ممتاز، خللی در ردیف محققین تراز اول شیعه در عصر حاضر ایجاد نموده است که شاید جبران آن مذّت‌ها به طول انجامد. بنده این مصیبت را به سرورمان رحمته‌الله و حوزات علمیه و بالخصوص شاگردان و علاقه‌مندان و بالاخص بیت شریف عالم و فاضل‌پرور ایشان تسلیت عرض نموده و از محضر حضرت حق جلّ و علا، علوّ درجات برای آن بزرگوار مسألت دارم.

• آیت‌الله‌العظمی سیستانی
مصدق برجسته عالم ربانی و از اساطین حوزه‌علمیه مبارکه‌قم

پیام تسلیت حضرت آیت‌الله‌العظمی سیستانی در پی ارتحال حضرت آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانی بدین شرح است:
بسم‌الله الرحمن الرحیم/ انا لله وانا الیه راجعون
ارتحال مرجع عالی‌قدر، فقیه اهل‌بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام آیت‌الله آقای حاج سیدموسی شبیری زنجانیرحمه‌الله ضایعه‌ای دردناک و خسارتی عظیم است.

آن بزرگوار که سراسر عمر پر پرکت خود را در راه تحقیق و تعلیم سپری کردند، از بزرگان علمای اعلام و اساطین حوزه علمیه مبارکه قم و از مصادیق برجسته عالم ربانی بودند.

آثار گران‌بهای علمی و دیگر خدمات دینی معظم‌له میراثی ارزنده و رفتار و منش عملی ایشان همواره الگویی ماندگار برای اهل علم خواهد ماند.

أعلی الله مقامه الشریف و حشره مع أجداده الطیبین الطاهرین.

اینجانب با تأثر و تأسف فراوان این مصیبت بزرگ را به آستان مقدس حضرت ولی‌عصر ^(ارواحافدا) و به حوزه‌های علمیه و به بستگان محترم آن فقید سعید به‌ویژه آقازادگان گرامی و مکروشان و به عموم مومنین تسلیت عرض نموده و از خداوند متعال برای همگان صبر جمیل و اجر جزیل مسألت دارم.

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ
• آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی
ضایعه‌ای بزرگ و خسارتی جبران‌ناپذیر
به مناسبت ارتحال آیت‌الله‌العظمی سید موسی شبیری زنجانیرحمه‌الله، فرزند ارشد آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی، با حضور در دفتر آن مرجع فقید، پیام تسلیت معظم‌له را به

بازتاب ارتحال

آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانیرحمه‌الله

در پیام‌های تسلیت بزرگان حوزه علمیه و نظام

بازماندگان و خاندان ایشان ابلاغ نمود.

حضرت آیت‌الله وحید خراسانی در این پیام، رحلت آن مرجع بزرگ را ضایعه‌ای بزرگ و خسارتی جبران‌ناپذیر برای حوزه‌های علمیه قلمداد کردند، و ضمن تسلیت ارتحال آن عالم ربانی، از درگاه ایزدی برای ایشان حشر با امیرالمؤمنین علیه‌السلام و برای بازماندگان و خاندان ایشان، صبر جمیل و اجر جزیل مسألت نمودند.

• آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی
تجلی باقیات‌الصالحات

در آثار علمی و تربیتی ایشان

پیام تسلیت آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی در پی ارتحال حضرت آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانیرحمه‌الله بدین شرح است:
بسم‌الله الرحمن الرحیم/ إنا لله وِإنا إلیه راجِعُونَ
ارتحال فقیه فرزانه و مرجع وارسته، حضرت آیت‌الله آقای حاج سیدموسی شبیری زنجانی (طاب ثراه) موجب تأثر و تأسف فراوان گردید.

فقدان این عالم ربانی که سالیان متممادی از عمر پرپرکت خویش را در راه ترویج معارف اهل‌بیت علیهم‌السلام، تربیت شاگردان، ارشاد مؤمنان و هدایت مقلدان سپری نمود، ضایعه‌ای سنگین برای حوزه‌های علمیه و جامعه مؤمنان است. بی‌تردید، آثار علمی و تربیتی و خدمات ارزشمند آن فقیه عالی‌قدر، باقیات‌الصالحاتی است در این دنیا که به فضل الهی زادالمعاد ایشان و مایه رفعت درجات در آخرت خواهد بود.

خاطرات خوش دوران طلبگی در کنارایشان و شهدایان دکتر بهشتی و امام موسی صدررحمته‌الله و دقت‌نظر و عمق علمی وی در حلقه مباحثه آن‌زمان هرگز از یاد نخواهد رفت.

اینجانب این ضایعه مؤلمه را به محضر حضرت ولی‌عصر ^(ارواحافدا)، حوزه‌های علمیه، شاگردان، مقلدان و ارادتمندان آن فقید سعید به‌ویژه فرزندان مکرم و بیت شریف ایشان تسلیت عرض نموده و از درگاه احدیت برای آن‌مرحوم، علوّ درجات و حشر با اولیای الهی، و برای بازماندگان، صبر جمیل و اجر جزیل مسئلت دارم.

• آیت‌الله‌العظمی نوری‌همدانی
کم‌نظیر در علم و عمل و تقوا

پیام تسلیت حضرت آیت‌الله نوری همدانی در پی ارتحال آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانیرحمه‌الله بدین شرح است:
بسم‌الله الرحمن الرحیم/ إنا لله وِإنا إلیه راجِعُونَ
خبر ارتحال مرجع عالی‌قدر و فقیه اهل‌بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام آیت‌الله‌العظمی آقای حاج سیدموسی شبیری زنجانیرحمه‌الله موجب تأسف و تأثر عمیق گردید.

زنجانیرحمه‌الله بدین شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم/ انا لله وِإنا الیه راجعون
ارتحال مرجع عالی‌قدر حضرت آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانی ضایعه اسفبار دینی و فرهنگی است.

فقیه ناموری که ارکان اساسی فقه امامیه را ادراک کرده و عناصر محوری و اساتید ماندگاری را تربیت و کتاب‌های گرانسنگی را تألیف نموده و یک قرن را با قرآن و عزرت و هدایت مردم سپری کردند.

وَسَلَامٌ عَلَیْهِ یَوْمَ وَلَدَ وَیَوْمَ یَمُوتُ وَیَوْمَ یُبْعَثُ حَیًّا

• آیت‌الله‌العظمی مظاهری

اسوه حسنه دوران

در خصایل بارز علمی و اخلاص در عمل

پیام حضرت آیت‌الله مظاهری در پی ارتحال حضرت آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانیرحمه‌الله بدین شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم/ إنا لله وِإنا إلیه راجِعُونَ
ارتحال اسفناک فقیه جامع و مرجع عالی‌قدر حضرت آیت‌الله آقای حاج سیدموسی شبیری زنجانی«قدس‌سزه‌الشریف»، موجب کمال تأثر و اندوه گردید.

ایشان که بقیه‌السلف الصالح و خود، یکی از اساطین و ارکان متین حوزه علمیه مقدسه قم بودند، عمر شریف خود را یکسره در مجاهدت بی‌وقفه علمی و معنوی و تعلیم و تربیت جمع‌کنثیری از اساتید و فضلاء و حراست از دیانت و فقا‌هت و صیانت از جایگاه مرجعیت و حفاظت از کیان حوزه و

روحانیت و دلسوزی برای مؤمنان، سپری نموده و بی‌شک در خصایل بارز علمی و وسعت دانش و دقت‌نظر و مناقب والای اخلاقی و صفای نفس و اخلاص در عمل، اسوه حسنه دوران بودند.

حوزه‌های علمیه و خصوصاً حوزه مقدسه قم، ستاره‌ای درخشان را از دست داد و این ضایعه‌ای سنگین و مصیبت‌بار است. «ولا حول ولا قوه الا بالله العلی‌ العظیم.»

ضمن عرض تسلیت به پیشگاه مبارک حضرت ولی‌الله‌الاعظم«ارواحنا و ارواح العالمین له الفداء» و نیز حوزه‌های علمیه و بیت شریف آن عالم ربانی و پارسا خصوصاً آقازادگان معزز و فاضل ایشان و همه خاندان مصاب و عموم شاگردان و مستفیدان از محضر آن فقیه وارسته و همچنین ارادتمندان و مقلدان آن مرجع عالی‌قدر، از خداوند سبحان، علوّ درجات آن شخصیت فراموش ناشدنی و حشر و نشر ایشان با اجداد طاهرینشان و اولیاء معصومین «صلوات‌الله‌علیهم‌اجمعین» و صبر جمیل و اجر جزیل و سلامت و سعادت همه بازماندگان مکرم آن عالم عالی‌مقام رامسألت می‌کنم. والسلام علیه وعلیهم ورحمة‌الله وبرکاته.

• جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

در اوج قلهٔ فقا‌هت، پارسیای و شاگردپروری

پیام تسلیت جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در پی ارتحال آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانی بدین شرح است:
بسم‌الله الرحمن الرحیم/ انا لله وانا الیه راجعون
قال الصادق علیه‌السلام:

«إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ الْفَقِیْهُ ثَلَمَ فِی الْإِسْلَامِ ثَلَمَةٌ لَا یَسُدُّهَا شَیْءٌ»

ارتحال مرجع عالی‌قدر جهان تشیع، حضرت آیت‌الله‌العظمی حاج سید موسی شبیری زنجانیرحمه‌الله موجب تألم و تأثر گردید.

آن فقیه پارسا در منزلت‌های علمی و اخلاقی و صفات و کمالات نفسانی در اوج قله بود و گُرسی درس او از جمله کُرسی‌های پرمحتوا و پرچازده برای طلاب علوم اسلامی به شمار می‌رفت.

فضای بی‌شماری از جامعیت‌های علمی و اخلاقی آن مرجع معظم بهره‌مند بودند و تا نسل‌ها، تشنگان علم و فقه از چشمه‌سار فیوضات او سیراب خواهند شد.

آن استاد متواضع، زاهد و ساده‌زیست در توانمندی‌های اجتهادی و اشراف گسترده بر فقه و اقوال فق‌ها و قوت و دقت فقهی، کم‌نظیر بود و در علم رجال از ممتازترین و شاخص‌ترین علمای معاصر به شمار می‌رفت.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، این مصیبت عظمی را به رهبر معظم انقلاب ^(مدظله‌العالی)، مراجع عظام تقلید (دامت برکاتهم)، حوزه‌های علمیه، ملت شریف ایران به‌ویژه مردم شریف قم که سال‌ها در حرم حضرت معصومه علیها‌السلام از معنویت نماز جماعت ایشان بهره‌مند بودند و همچنین به بیت مکرم و آقازادگان دانشمند و معظم آن عالم پرهیزکار تسلیت می‌گوید و برای آن عالم ربّانی علو درجات و برای بازماندگان، وابستگان، ارادتمندان و مقلدان ایشان صبر و اجر مسئلت دارد.

ادامه در صفحه بعد